

niserad skärgård. Ön påminner mest om en tätort vilken som helst och pendlingen till fastlandet är stor, något som bl.a. orsakar praktiska problem med parkeringsplatser. Huspriserna på ön är visserligen lägre än inne i Göteborg, men i och med att boendet på ön anses attraktivt (i enlighet med diskursen om livskvalitet och idealt boende) ökar priserna stadigt och det krävs således goda inkomster för att i dag ha råd att bo där. Det finns heller inga fler obebyggda kommunala tomter på Styrö. Trots att inflyttningen till ön är ”normal” uppfattas den av många gamla öbor som mycket stor. Det finns uppfattningar bland Sjöholms sagesmän att de ”egentliga” öborna nu blandats upp med ”romantiska stadsbor som ville ha sommarstugor eller ett gammalt hus” och som därför köpte ”omoderna dragiga fiskarstugor som låg nära havet”. De egentliga öborna däremot, menar Sjöholms sagesman ”är inte roade av de gamla historiska husen, de vill ha nya hus” eftersom de tycker att ”de här gamla kåkarna är kalla, opraktiska, dragiga och för små. De ser heller ingen poäng alls med att det är vatten och tjafs runtomkring”.

Motsättningen mellan dem som uppfattar sig som egentliga öbor och dem som är inflyttade blir således tydlig och visar på den problematik som i dag präglar Styrö. Ön befinner sig mellan det ”traditionella” och det ”moderna” och flera röster tävlar om rätten till tolkningsföreträde. De skilda förhållningssätten illustrerar också de faktiska förändringar som skett och sker på ön och fungerar som berättelser om olika levnadsvillkor och identiteter. Det går en gräns mellan dem som är infödda och dem som flyttat in och gränsen har visat sig svår att överskrida. En sagesman omvittnar att de infödda, de inflyttade och sommargästerna är tre åtskilda kategorier som inte har mycket med varandra att göra.

Sjöholms undersökning visar alltså att samtidigt som livet och villkoren förändras i skärgården finns en bild av ö-boendet som speciellt och utformat på ett visst sätt. Denna bild måste såväl infödda som inflyttade förhålla sig till. Den som flyttar till skärgården byter inte bara bostadsort utan köper sig kanske också värden som trygghet och frihet. Livet på öarna uppfattas som mer positivt ur livskvalitets- och trygghetssynpunkt. Öboendet blir ett slags reträtt från det hektiska storstadslivet med alla dess fördärliga förlustelser. Miljön på öarna laddas med betydelser som pekar hän mot ärlighet, social kontroll, lugn, sådana värden som saknas i staden. Här ute skall stadsbon stressa av och ge sina barn en chans till ett bättre liv. Men det lugn och den livskvalitet som den inflyttade köper har inte samma innehåll för de

infödda. De ser i stället ”sin” plats infekteras av kriminalitet och droger eller i alla fall av människor som inte alls förstår vad det hårda livet på en ö egentligen handlar om. Motsättningarna mellan de skilda uppfattningarna tar sig tydliga uttryck i de uppfattningar som Sjöholm redovisar och diskuterar i sin studie.

Moderna skärgårdsbor är en mycket läsvärd och innehållsrikt mättad studie. Den summerar på ett utmärkt sätt de olika diskurser som finns om öboende som en speciell form av liv. Den illustrerar också hur förändringar i försörjningssätt och omdefinitioner av de egna positionerna tvingar människor att reflektera både över sitt eget och över andras sätt att leva och tänka. Förändrade strukturella villkor bearbetas i form av aktiva förhandlingar med det förgångna och i form av konstruktioner av den egna och av andras identitet. På så vis blir boken en berättelse om förändring, anpassning och motstånd i vår tid.

I inledningen till boken skriver Sjöholm att man på de undersökta öarna har uttryckt önskemål om att använda undersökningen som underlag för diskussioner om den egna problematiken. Detta är naturligtvis bokens tydligaste funktion. Den bör nämligen främst tilltala den lokala befolkningen (inklusive turisterna), som där kan se sin egen historia nedskrivna och analyserad. Men den bör också ha ett generellt värde för läsare utanför den innersta kretsen. Den är ett dokument över vår tid och särskilt värdefull har den blivit eftersom den i god etnologisk anda låter människor själva komma till tals i egen sak.

Agneta Lilja, *Flemingsberg*

Dan Lundberg & Gunnar Ternhag: *Musiketnologi. En introduktion*. Gidlunds förlag, Hedemora 2002. 168 s., ill. ISBN 91-7844-358-x.

Med *Musiketnologi* har Dan Lundberg och Gunnar Ternhag, liksom tidigare med *Folkmusik i Sverige*, åstadkommit en lättläst och tillgänglig introduktionsbok för studenter i musikevetenskap och andra som är intresserade av att få en inblick i vad ämnet musiketnologi innebär. Trots att författarna delat upp kapitlen mellan sig, utgör boken som helhet en jämn och välkomponerad text.

Problemet med en introduktionsbok är att den inte kan gå på djupet och inte utförligt ge exempel på resultaten av musiketnologiska studier, som det skulle

ha varit spännande att läsa mer om. Men varje kapitel ger litteraturhänvisningar till de viktigaste källorna, som i sin tur kan ge vidare litteratur. Fördelen med att hålla boken så allmän som möjligt är att ingen musik-kultur framhävs mer än någon annan. Författarna har valt att presentera ämnet musiketnologi med en europeisk syn: ”mer etnologi än antropologi, mer fokus på folkmusik och på forskning i den egna kulturen” (s. 7).

Boken *Musiketnologi* fokuserar på metoder och material som används och samlas när man arbetar som musiketnolog. Den börjar från början genom att diskutera vad ämnet över huvud taget innebär, beroende på bl.a. vilket land, region och tradition det gäller, och skiftande över tid.

Fältarbetet – att samla materialet genom att vara ute bland folk, att observera, intervjua, uppteckna och spela in musik, och kanske själv prova på att utöva musiken – är det centrala i musiketnologens arbete, men förutom ett textligt efterarbete, hör det också till att man bör kunna transkribera musiken till noter och att kunna tolka det man hör till något beskrivbart. Det handlar både om musiken i sig och om den sociala kontexten.

Vad gäller musikanalys finns det många aspekter att studera, först och främst stil- och verkanalys, kategorisering respektive att se på det unika, sedan att titta på musikens beståndsdelar, t.ex. melodi, rytm, harmonier, motiv och tema. Man kan vilja analysera musiken komparativt, kvantitativt eller kvalitativt; författarna ger några exempel på kända studier.

Musiketnologens arbete kan också innebära arkivarbete. Det finns såväl gamla inspelningar, äldre uppteckningar av musik, musikobjekt och bilder som skrivet material om musikbruk. Men att fånga processer, t.ex. genom att jämföra nyinsamlat material med historiska uppgifter, kan också innebära att höra muntliga källor berätta om äldre tider.

En utveckling har skett från deskriptiv musiketnologisk forskning, från uppteckning och systematisering, till en medvetenhet om inifrån- och utifrånperspektiv (emic/etic), att vilja förstå de kulturella betydelsena i musiken och situationen. Därför beskrivs musiketnologens arbetsfält idag som studier av musikkultur, enligt författarna (s. 127).

Författarna gör klart att de fokuserar på etnologi, men boken gäller lika väl för antropologi; dock kunde man ha utnyttjat tillfället att ge tips på ännu fler källor, såsom musiketnologiska tidskrifter och uppslagsverk, som kan vara av intresse för den som faktiskt ska välja ett område att specialisera sig inom.

Boken innehåller bara det mest basala för att ge en inblick i vad ämnet handlar om och författarna kan utan vidare intressera läsaren ända till slutet. Visserligen hade boken gärna fått vara minst dubbelt så omfattande, med lite fler detaljer, exempel och praktisk information, men den fyller absolut en funktion så som den är. En viktig faktor med en svensk introduktionsbok är att den också presenterar svensk musikforskning och musikvetare som varit betydelsefulla för den svenska utvecklingen av ämnet musiketnologi.

Magdalena Tellenbach Uttman, Marieholm

Beskrivningens metodik. Om att sätta ord på det upplevda. Maria Eriksson (red.). Samdok/Nordiska museet, Stockholm 2002. 80 s. Samdoks e-serie. ISSN 1651–1581.

Perspektiv på intervjuer. Genus, generation och kulturmöten. Karin Lövgren (red.). Samdok/Nordiska museet, Stockholm 2002. 80 s. Samdoks e-serie. ISSN 1651–1581.

Att diskutera metoder hör kanske inte till livets större glädjeämnen. Möjligen är det därför som vi så sällan gör det, vare sig det gäller etnologin, museerna eller kulturmiljövården; likväl bygger våra verksamheter på metodiska överväganden. Det kanske inte alltid är våra egna överväganden; men metoder bygger givetvis på just överväganden och val. Och liksom metoderna påverkar den empiri som ”samlas” in, påverkas också metoderna av teoretiska perspektiv. I förhållande till metoderna tycks det mig som om även dessa är tysta, som om perspektiven så att säga skulle finnas oberoende metoderna. Och vice versa.

Samdok och Nordiska museet har under ett par år ägnat just metoderna särskild uppmärksamhet. Nu föreligger två böcker om intervjuer respektive etnografiska beskrivningar. Böckerna vänder sig dels till museer, dels till universitet och högskolor. De är disponerade som antologier. Jag ska här inte kommentera alla bidragen utan stannar till vid några.

Hur gör man egentligen en beskrivning? Ordet leder gärna mot ett realistiskt och okomplicerat förhållnings-sätt till det beskrivna. Som om det verkligen lät sig omsättas i språk, så där utan vidare. I *Beskrivningens metodik* finns flera bidrag som riktar in sig på detta skenbart enkla förhållande.

Christian Richette menar bl.a. att många antropologiska och etnologiska beskrivningar framstår som obero-